

SAMOUUPRAVA

Glasilo Županske zveze v Ljubljani

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.
Letna naročnina znaša za občine Din 100.—,
za vse ostale Din 40.—.

Uredništvo in uprava se nahajata v prostorih Županske
zveze v Ljubljani, mestno načelstvo.
Rokopisi se ne vračajo. Telefon štev. 30-22.

LETO II.

LJUBLJANA, DNE 1. JANUARJA 1934.

ŠTEV. 1.

VSEBINA: Dr. Henrik Steska: O krajevnih policijskih uredbah. — Sušec Štefan: Razvoj trošarine na vino. —
Iz Županske zveze. — Vprašanja in odgovori. — Razsodbe upravnega sodišča.

»Samouprava« bo izhajala v tekočem letu 1934 po dvakrat na mesec. S tem hočemo zadostiti zelo številnim željam naših naročnikov, da so hitreje obveščeni o vseh tekočih zadevah, ki se ličejo občin.

S 15. oktobrom 1933, po izvršenih občinskih volitvah, je začelo za naše občine novo življenje, ki nas naj povede v boljšo bodočnost. Je to velik dogodek, ne samo v splošnem političnem oziru, temveč še večji s stališča naše samoupravne, nacionalne in državne politike. Z nacionalnega in državnega stališča je bilo že nujno potrebno, da dobimo enotno občinsko zakonodajo, ki naj vsfvari ravno v temeljnih upravnih edinicah naše države

trdno nacionalno vez. Vendar daje tudi ta zakon posameznim edinicam tako širok lasten delokrog in toliko prilike za iniciativno delo v lastnem okraju, da je nujno potrebno, da nove občinske uprave z neumornim delom izrabijo vsa mogoča sredstva za pozitivno ustvarjanje v občinah za blagor občanov. Tudi za izvršitev tega dela je potrebna skupna organizacija, ki naj daje smernice, navodila in nasvete za ogromne naloge, ki čakajo našo občino. Županska zveza hoče posvetiti temu delu vse svoje moči, potrebno je pa, da se je vse občine trdno oklenejo. Tudi naš list hoče služiti tem vzvišenim nalogam, vsled česar vabimo v novem letu vse k sodelovanju.

Dr. Henrik Steska

O krajevnopolicijskih uredbah

Po § 77. zakona o občinah vrši občina krajevno policijo, kolikor je ne vrši državna oblast. Običajno imenujemo policijo ono delovanje uprave, ki z raznimi preventivnimi in represivnimi sredstvi odvrta ogražanje javnega reda. Policija je torej naperjena proti onemu vedenju ljudi, ki se z aktivnim delovanjem ali s pasivnim zadržanjem protivi dobremu redu in ogroža obsluj države in njenih institucij, življenje, zdravje in imovine posameznikov. Razlikujemo med državno in krajevno (lokalno) policijo. Ta poslednja se ozira v prvi vrsti na interese krajevnih javnopravnih edinic, kakršne so zlasti upravne občine, ter jo navadno vrše te edinice same z lastnimi organi in na lastne stroške, čeprav pod nadzorstvom države. Kakor državna policija, izpolnjuje tudi krajevna policija svojo nalogo s pomočjo raznih konkretnih, na poedini slučaj se nanašajočih upravnih aktov, n. pr. z opazovanjem in nadzorovanjem, s prepovedmi in zapovedmi, z izjemnimi dopustitvami in z dovolitvami, ki se izdajo le po poprejšnji oceni in pod izvesnimi, javni red zagotavljajočimi pogoji, dalje s kaznovanjem in končno s prinudo (silol). Vsa ta sredstva učinkujejo ali preventivno ali pa represivno, to se pravi, ona ali preprečujejo, da bi se dobri red v bodoče kršil, ali ako se je že kršil, odnosno se še krši, preprečujejo zopetno kršitev ali nadaljevanje te motitve.

Predmete, ki se jih tiče krajevna policija, in vrste upravnih aktov (upravnih činov), ki se jih krajevna policija poslužuje v dosego svojih nalog, našteva tudi § 77. zakona o občinah. Po teh predpisih skrbi občina v izvrševanju kraljevine policije:

1. za javno, osebno in imovinsko varnost, moralo, red in mir v občini;
2. nadzoruje tujce, sumljive osebe in polepuhe ter pobija beračenje; izvršuje predpise o prijavljanju tujcev, delavcev in poslov;
3. nadzoruje prenočišča, gostilne, kavarne in slične

obrate ter dovoljuje podaljšanje delovnega časa v njih; daje dovoljenja za javne zabave;

4. skrbi za pobijanje nalezljivih bolezni; nadzoruje prodajanje človeške in živalske hrane, merjenje, merila, klavnice, prodajalne živil in sejme;

5. skrbi za varnost javnega prometa, za čistočo in vzdrževanje cest, mostov, obal, rek, polokov, jarkov, vodnjakov, napajališč in vobče javnih naprav;

6. nadzoruje gradbe, daje dovoljenja za gradnje, skrbi za varnost pred požarom in drugimi neugodami;

7. vrši poljsko policijo, vzdržuje red na paši in izvaja predpise policijske narave o pospeševanju poljedelstva in živinoreje in sodeluje pri pobijanju živalskih kužnih bolezni.

V mejah te svoje pristojnosti pa more občina s sklepom občinskega odbora izdati za svoje ozemlje tudi **abstraktne predpise**, torej predpise, ki ne veljajo za kakšen konkreten slučaj, nego za celo vrsto slučajev, ki se morda pripetijo. Take abstraktne, od upravnih oblastev izdane predpise imenujemo uredbe in če jih občinska oblast izda, občinske uredbe. Kakor sploh vse uredbe, so tudi občinske uredbe ali **obče obvezne uredbe** (krajevne uredbe) ali pa pravilniki, ki se nanašajo zgolj na službeno osebje občine in občinskih naprav (službena navodila) ali zgolj na uporabnike občinskih zavodov (pravilniki za zavode). Najvažnejše krajevne uredbe so one, ki se tičejo krajevne policije. V § 82. zakona o občinah je določeno, pod kakšnimi pogoji jih sme občina izdati.

Krajevne policijske uredbe ne smejo prekoračiti kompetence, ki jo daje zakon občinam. Nanašati se smejo torej le na občinsko ozemlje in po svoji vsebini res le na krajevno policijo. Krajevna policijska uredba pa tudi ne sme kršiti predpisov v drugih zakonih ali v uredbah, ki so jih na zakonit način izdala druga upravna oblastva, zlasti višja upravna oblastva ali upravna oblastva drugih vrst.

Vobče se mora krajevnopolijska uredba opirati na zakon ali v zakonu osnovano uredbo višjih oblaslev (na primer na kakšno banovinsko uredbo ali na uredbo višjih državnih upravnih oblaslev). V takem slučaju dolični zakon ali dolična višja uredba kar izrečno pooblastila občino, da izda za svoje ozemlje obče obvezne izvršilne krajevnopolijske predpise, s katerimi bi se še v podrobnostih ustreglo po kraju in morda tudi po času menjajočim se javnim interesom. Zakonodavec prepusti pač neposredno prizadetim lokalnim krogom, da sami uredijo podrobnosti, ker najbolj poznajo krajevne interese.

Mnogokrat pa ni niti zakona, niti višje, na osnovi zakona izdane uredbe, a je vendar nujno potrebno, da se navzlic pomanjkanju takih predpisov uredijo razna vprašanja krajevnopolijskega značaja. Da je tudi v takih slučajih moč zadostiti krajevnim interesom, v ta namen je v § 82. zakona o občinah dano občinskemu odboru še obče pooblastilo, izdajati krajevnopolijske uredbe, ki seveda ne smejo kršiti drugih zakonskih predpisov.

Krajevna policijska uredba vsebuje v prvi vrsti obče obvezne zapovedi (naloge) in prepovedi (zabrane), veljavne za celo vrsto slučajev, ki se morda pripeljejo. Toda zgolj takšen predpis ni dovolj učinkovit, treba je še sankcije doličnih zapovedi in prepovedi. Ena izmed najučinkovitejših sankcij pa je kazen, ki zadene kršitelja teh abstraktnih predpisov. Zavoljo tega pooblašča § 82, odst. 2, zakona o občinah občino, da more za kršitev krajevnopolijskih uredb določiti denarno kazen do 200 Din v korist občine ali zapor do petih dni, ako se denarna kazen ne plača v določenem roku.

Nihče ne more dvomiti, da je uredbodajna izredna pravica, ki se samoupravnim edinicam in pa nižjim dr-

žavnim oblastvom daje le pod nekimi omejitvami. Krajevne uredbe dobijo namreč šele potem obvezno moč, ko jih odobri ban in ko so se na običajni način razglasile v občini.

Drugače nego pri banovinskih uredbah (čl. 91. ustave) postopa ban pri odobritvi krajevnopolijskih uredb vobče po svobodni oceni. Jasno je, da ne bi smel odobriti take uredbe, ki je protivna ustavi, zakonom in zakonitim uredbam oblaslev. A tudi v primeru, da od občinskega odbora sklenjena krajevnopolijska nima takih pogrškov, ban še nikakor ni dolžan, uredbo odobriti. Preiskal bo predvsem, ali uredba morda ogroža obče državne interese, dalje ali se ljudi drugače ne protivi obči blaginji.

Ako naj taka obče obvezna krajevnopolijska uredba slopi v veljavo, je seveda potrebno, da se razglasi. Zakon o občinah ne predpisuje posebnega načina te razglasitve, nego zbog različnih razmer v poedinih krajih naše države le določa, da se morajo te uredbe na običajni način razglasiti v občini. Ker velja uredba navadno pač za daljšo dobo, ne bo zadostovalo, da se le enkrat ali parkrat zaporedoma razglasi z javnim oklicem na javnem prostoru n. pr. z oklicem pred cerkvijo ali pred občinskim domom in da se le za krajšo dobo nabije na občinski razglasni deski. Vsekakor bo treba skrbeti za trajno ali občasno objavo, n. pr. da je uredba trajno nabita na razglasni deski ali na drugih, posebno primernih mestih (zlasti na krajih, za katere velja), odnosno da se v gočevih presledkih razglas ponavlja (zlasti kadar je uredba uporabljati predvsem v gočevih obdobjih). Po potrebi bo tudi umestno, da občina objavi svojo uredbo v službenem listu dolične banovine in v lokalnih, najbolj čitanih časopisih. (Dalje prih.)

Sušec Stefan:

Razvoj trošarine na vino

Na ozemlju bivše Slovenije odnosno današnje dravske banovine datira užilnina, ki je identična s trošarino, izza leta 1829. Zakonsko osnovo za pobiranje užilnine je tvoril užilninski patent z dne 25. maja 1829 Pel. Ges. Sam. 57; ki je podvrget obči užilnini (trošarini) vse pijače, opojne tekočine in meso. Nadaljni razvoj užilnine se ni več vršil po skupnih zakonih, marveč izločili so se posamezni užilninski predmeti iz užilninskega patenta ter obravnavali s specialnimi zakoni in obremenjevali s posameznimi davščinami, ki so se označevale s samostojnimi nazivi.

Tako je za časa ujedinjenja naših slovenskih krajev v skupno našo kraljevino Jugoslavijo bila normirana z užilninskim patentom le še užilnina na vino, vinski mošt ter na sadno vino (sadni mošt) in takozvana linijska užilnina za zaprto mesto Ljubljana. Dasi so bili tekom časa izločeni iz užilninskega patenta vsi predmeti razun vina, vinskega in sadnega mošta, vendar so vsi — tudi izločeni — užilninski predmeti pridržali skupen pojem takozvanega »davkovnega dejanja«, ki je bilo pod kaznijo zavezano prijavi uradnemu (užilninskemu) organu.

Užilnina na vino, vinski mošt in na sadno vino se je pobirala — kakor rečeno na osnovi užilninskega patenta — izza leta 1829. Po tem patentu so bili užilnini podvrženi vsi gostilničarji (krčmarji), točilci lastnega pridelka, kakor v splošnem vsi oni, ki so prodajali užilninske predmete na drobno. Pod drobno prodajo vina se je poprej razumela prodaja v množinah pod vedrom, t. j. pod 56 litrov, po sedanjih predpisih pa razumemo prodajo pod 50 litrov bodisi lastnega ali tujega pridelka. Izmera užilnini ni bila enotna. Za vino je obstojala dvojna tarifa in sicer takozvana velika tarifa in mala tarifa. Po veliki tarifi, ki je znašala za vino ... 5 kron 94 vin., se je pobirala užilnina samo v gočevih vinskih krajih na bivšem Štajerskem in Kranjskem, dočim se je v vseh ostalih krajih uporabljala mala tarifa. Ta je znašala ... 4 krone 46 vin. od hl.

Vinski mošt se je obdačeval s $\frac{3}{4}$ užilnine na vino. Za sadni mošt je veljala tarifna postavka 1 krona 48 vin. od hl.

K tej državni užilnini (trošarini) so se pobirale tudi deželne doklade. Te so znašale na bivšem Kranjskem 145 %, na Štajerskem 60 % in na Koroškem 40 % državne užilnine. Razen deželnih doklad so se v posameznih občinskih rajonih pobirale tudi občinske doklade v različnih procentualnih izmerah.

Omenjene užilninske tarifne postavke odnosno deželne doklade so veljale za časa prevratala lja do 20. septembra 1920. S finančnim zakonom za leto 1920/21 se je užilnina ukinila in uvedla izza 20. septembra 1920 trošarina, ki je znašala na vino in vinski mošt ... 32 kron, na sadno vino (mošt) pa 8 kron od hektolitra. S 1. decembrom 1920 se je trošarina na sadno vino ukinila. S posebnim pravilnikom o trošarini na vino, ki je veljal izza 20. sept. 1920 samo za Slovenijo in Prekmurje, je bil normiran način pobiranja trošarine na vino po državnih organih ob prejemu vina v svrhu prodaje na drobno ali konsuma. Dromet vina je bil slavljen pod strogo transportno kontrolo, da se ni mogla trošarini odtegniti nobena večja količina.

Pred prevratom se je užilnina pobirala ali potom odkupa (— stranke so se s pavšalnim zneskom odkupile —) ali potom zakupa (— država je dala pobiranje užilnine privatni ali juridični osebi za določeno dobo v zakup ali v najem —) ali pa po državnih organih v lastni režiji. Šele omenjeni pravilnik je v Sloveniji uvedel obligatorno pobiranje trošarine po državnih organih. Z začasnim zakonom o državni trošarini, takсах in pristojbinah z dne 27. junija 1921, so bile označene trošarinske postavke povišane na 35 dinarjev od hl navadnega vina in vinskega mošta. Od vinskega mošta je bila trošarina od 1. januarja 1922 znižana na 25 Din od hl.

Ozemlje mesta Ljubljane je tvorilo do 30. novembra

1920 za užitnino zaprto mesto. Za to ozemlje so veljali posebni linijski užitninski predpisi s posebno tarifo in s posebnimi užitninskimi predmeti. (Glej deželni zakonik za Kranjsko iz leta 1876, št. 6.) Ta linijska užitnina za mesto Ljubljano je bila s 1. decembrom 1920 ukinjena z začasnim zakonom z dne 26. oktobra 1920 ter se je ljubljansko ozemlje izenačilo glede užitnine (trošarine) z ostalim ozemljem Slovenije.

Trošarinska postavka za vino v iznosu 35 Din od hl je bila sicer po zakonu o državni trošarini, taksah in pristojbinah z dne 27. junija 1921 enaka za celo državo — v kolikor se je trošarina na vino sploh pobirala — toda v državi se ni pobirala povsod in tudi v listih ozemljih, kjer se je pobirala, se ni pobirala na enak način. Obremenitev s to trošarino torej ni bila splošna in tudi ne enaka. Da se je trošarina na vino v Sloveniji pobirala po specialnih predpisih po organih finančne kontrole, je bilo že zgoraj omenjeno. Na Hrvaškem, v Slavoniji in Vojvodini je obstojal »porez na piču vina«, ki so ga plačevali prodajalci, gostilničarji, vinogradniki in tudi privatniki. Konsum je bil vsekakor dobro zadei, toda pobiral se je po tom zakupa, odkupa in po tom takozvanega »nametnuča«. Pobiranje se ni vršilo v državni režiji, ki je najbolj zanesljiva. Vsled tega je naravno, da se je marsikatero vino odtegnilo obdačenju. V Bosni in Hercegovini se je trošarina pobirala po analogiji direktnih davkov. V Dalmaciji je obstojal takozvani »il dazio consumo«, toda samo pri uvozu vina in vinskega mošta v 55 imenom določenih mest in krajeh, v ostalih krajih se pa trošarina ni pobirala. Na ozemlju Srbije in Črne gore pa sploh niso poznali trošarine na vino in tudi ne kaj sličnega. Na tem teritoriju se torej ni pobirala trošarina na vino in je bil njega konsum trošarine prost.

To stanje je obstojalo ves čas do leta 1930, ko je brezparlamentarni režim izdal novi — prečiščeni — zakon o državni trošarini z dne 1. aprila 1930. S tem zakonom se je trošarina na vino povišala na 100 Din od hl in obenem proširila na celo kraljevino. Trošarinski predpisi so se s tem izenačili za celo ozemlje, samo glede Dalmacije so se uvedla odnosno pridržala izjemna določila. Doklade, ki so se dotlej pobirale za križje banovinskih in občinskih potrebščin, so se odpravile s tem trošarinskim zakonom. Uvedla se je samostojna banovinska in občinska trošarina na vino — poleg državne trošarine. Pobiranje banovinske in občinske trošarine je zakon naložil občinam in le izjemoma in v primerih neobhodne potrebe je smel finančni minister poveriti pobiranje finančni kontroli.

Na podlagi omenjenega trošarinskega zakona je predpisal minister za finance enoten pravilnik za enakomerno poslovanje pri pobiranju trošarine. Glede načina pobiranja so se v pravilnik prevzela ista osnovna določila, ki so veljala v Sloveniji. Kontrola vinskih kletj po organih finančne kontrole in transportna (prometna) kontrola se nikakor nista mogle udomačiti na srbskem in črnogorskem ozemlju. Pobiranje trošarine pri prehodu vina v promet in potrošnje je vzbujalo med srbskim narodom veliko nezadovoljstvo. Vsled tega je narodno predstavništvo z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini z dne 18. aprila 1932 (Sl. l. 33 iz l. 1932) odpravilo v notranjosti države trošarino na vino in žganje ter uvedlo nekako nadomeslilo — trošarinsko povprečnino. Ta povprečnina (pavšalacija) nadomesča ne samo državno, temveč tudi banovinsko trošarino na vino in žganje. Trošarinska povprečnina, ki se v naprej določa za vsakega točilca na drobno, je odvisna od števila krajevnega prebivalstva in od obsega obrata. Določa se z mnogokratnikom točarinske takske one skupine, v katero je vsak točilec uvrščen. Z uvedbo tega sistema se je odpravila kontrola vinskih kletj kakor tudi transportna kontrola.

Z matematičnim določevanjem trošarinske povprečnine so se pa ustvarjale za večino gostilničarjev obremenitve, ki niso odgovarjale dejanski potrošnji vina in

žganja. Nastopile so gostilničarske zadrage in zahtevale izpremembo tega sistema. Vlada jim je v toliko ugodila, da je v uredbi ministrskega sveta z dne 22. novembra 1933, Sl. l. 99 iz l. 1933, o izvajanju javnih del — ki ima zakonsko moč — predvidela fakultativno možnost, da posamezne banovine po sklepu banovinskega (banškega) sveta lahko ukinejo predpise o trošarinski povprečnini na ta način, da za svoje področje uvedejo banovinsko trošarino na vino in žganje. S tem se je država načelno odpovedala dohodnemu viru iz trošarine na vino in žganje ter ta dva trošarinska predmeta v celoti prepustila v eksploatacijo banovinam. Za pobiranje banovinske trošarine je uredba obenem iznesla gotova okvirna določila, v katerih se bodo morali gibati zadevni predpisi. Detajlna določila kakor tudi maksimiranje banovinske trošarine na vino in žganje so prepuščena finančnemu ministru.

Ni dvoma, da se bo večina banovin kmalu vrnila k pobiranju banovinskih trošarin, s čimer bo povsem ustrezno onim ločilcem na drobno (gostilničarjem), ki nabavljajo vino neposredno od producenta, da bodo plačevali trošarino pred nastavitvijo soda na pipo.

Iz Županske zveze

OBCNI ZBOR ŽUPANSKE ZVEZE

Dne 8. januarja 1934 ob 10. uri dopoldne se vrši v veliki dvorani »Zvezde« v Ljubljani

II. občni zbor Županske zveze

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsedstva.
2. Volitev novega odbora.
3. Razprava o raznih predlogih.
4. Slučajnosli.

Vljudno Vas vabimo, da se občnega zbora sigurno udeležite.

V smislu § 7. naših pravil je predložiti ev. predloge za občni zbor vsaj 8 dni prej, ker se sicer o njih ne more razpravljati.

V. Babnik,
t. č. predsednik.

Dr. Riko Fux,
t. č. tajnik.

Županska zveza se je pridružila Zvezi organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev Dravske banovine v zadevi plačevanja taks ter je predložila ministrstvu financ v Beogradu tozadevno spomenico.

Uredba o občinskih uslužbencih pride na razpravo na seji banovinskega sveta, ki bo predvidoma v drugi polovici januarja.

Vprašanja in odgovori

1. **Vprašanje:** Ali je občinski odbor upravičen odvzeti občinski lov pred potekom zakupne dobe, ako zakupnik občinskega lova ni poravnal za leto 1932 lovnine, temveč je storil to še le v letu 1933?

Odgovor: § 19. štajerskega lovskega zakona, ki velja še za vašo občino pravi: »Zakupnina za sledeča zakupna leta se mora položiti pri občinskem uradu štiri tedne pred začetkom zakupnega leta. — Ako se zakupnina v tem času sploh ni ali ne v celoti položila, mora politična okrajna oblast na tozadevno poročilo občinske uprave pozvati zakupnika k plačilu, ter mu obenem določiti za to rok 14 dni ter mu, če bi se zdelo primerno, zažugati prisilno izterjanje, morebiti celo razveljavljenje zakupa.«

§ 35. istega zakona pa pravi v točki 1.: »Vsak po tem zakonu sklenjen lovski zakup sme politična okrajna oblast razveljaviti, če zakupnik 1. ne položi ali ne dopolni varščine ali zakupnine v za to določenem času.« — Iz tega izvira, da občinski odbor lova ne more odvzeti zakupniku pred potekom zakupne dobe, pač pa more to storiti sreski načelnik, ako mu občinska uprava sporoči, da zakupnik ne plača v redu zakupnine. — GČ.

2. **Vprašanje:** Naša občina je zaprosila po določilu § 17. novega zakona o občinah mestno občino zagrebško za sprejem treh pripadnikov (članov) v svojo domovinsko zvezo. Mestna občina zagrebška pa je odklonila sprejem dotičnih oseb v svojo občinsko zvezo, dasi bivajo tamkaj že več kakor pet let. Prosimo pojasnila, ali se more upravnim potom prisiliti mestno občino zagrebško, da sprejme naše pripadnike v svojo domovinsko zvezo.

Odgovor: Ne. Po določilu § 136. zakona o občinah od 14. marca 1933 ne veljajo predpisi novega občinskega zakona

za mesto Zagreb, ampak veljajo še naprej dosedanja predpisi, t. j. zakon od 30. aprila 1880 o uredjenju zavičajnih odnošaja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Ta zakon pa ne vsebuje določila, po katerem bi bila domovna občina upravičena uveljaviti sprejem svojega pripadnika v domovinsko zvezo občine bivališča, pač pa vsebuje določilo (§ 10., odstavek 2°), po katerem pridobi oseba ob izpolnitvi izvestnih pogojev (4 letno nepretrgano bivanje, plačevanje občinskih davščin, da ni v kazenski preiskavi ali kaznovan, da je v sta-

nju vzdrževati sebe in svojo družino, da je svojo naselilev prijavil občini in je občina vzela to prijavo na znanje ter končno da v času 4 letnega nepretrganega bivanja ni nosil občinskih bremen one občine, iz katere se je bil preselil) domovinsko pravico v občini bivališča.

Ako se tedaj ugotovi, da so pripadniki vaše občine 4 leta nepretrgano bivali v mestu Zagrebu in so izpolnili tudi ostale zgoraj navedene pogoje, potem so pridobili domovinsko pravico v mestu Zagrebu.

— V.

Razsodbe upravnega sodišča

Upravno sodišče je z odlokom z dne 14. marca 1930, A 138/29—5, v smislu čl. 24. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922, »Službene novice« št. 111, takoj v nejavni seji, ne da bi pozvalo stranke, zavrnilo dne 5. decembra 1929 vloženo tožbo županstva občine A in B, posestnika na A, zoper odločbo kr. banske uprave v Ljubljani z dne 28. oktobra 1929, št. U. br. 407/3—IV, glede rezervatnega lova v gozdu C pri A.

Odlok se opira na nastopni razlog:

Županstvo občine A je na osnovi sklepa od 22. julija 1923 z vlogo od 27. marca 1926 prosilo, da naj okrajno glavarstvo v D na višjem mestu posreduje, da E dokaže s prisojilnimi ali darilnimi listinami pravico do lova po gozdih kmečkih posestnikov iz vasi A, F, G in H in da se eventualno vendar obstoječa taka pravica razveljavi. V novi vlogi od 27. marca 1926, št. 236, je županstvo na A imenoma posestnikov z omenjenim lovskim pridržkom obremenjenih gozdov povdarjalo, da bi z ozirom na patent od 7. marca 1849, avstr. drž. zak. št. 154, komisarja za odvezo in regulacijo zemljiških bremen ne smela na tujih gozdih ustanoviti lovske servitute in zahtevalo, da se občini A pripozna lovska pravica (mišljeno je tu pač pravica občine do dodelitve načeloma zemljiškim lastnikom pripadajoče lovske pravice) tudi glede onih gozdov, ki so jih svoječasno prejeli upravičenci kot odškodnino za svoje služnosti od graščine I. Na to je sresko načelstvo v D z odločbo 6. julija 1929, št. 1435, odločilo:

1. da zaradi § 1. patenta od 7. marca 1849 ni bilo dopustno nove lovske servitute pravice uslanjavljati;

2. da popolna odveza kmeta ali njegovih služnostnih pravic v vaseh A in G po bivših komisijah za odvezo zemljiških bremen še ni izvršena;

3. da bi se zaradi izvedbe te odveze morala lovska, grajščini rezervirana pravica v kmečkih gozdih in zemljiščih, izročiti zemljiškim lastnikom, nakar bi se ta lovska pravica upravljala enako, kakor ostali lov občine A, ter da bi se za to plačala rezervatnemu upravičencu odškodnina v naravi ali v denarju v smislu nove poravnave ali odločbe upravnega oblastva, ki je stopilo na mesto komisije za odvezo bremen.

Na pritožbo E je županija ljubljanske oblasti z odlokom od 28. marca 1929, U. br. 407/3—IV, osporovano odločbo sreskega načelstva razveljavilo, ker je z odlokom komisije za odvezo regulacije zemljiških bremen od 28. januarja 1882, št. 1809 ex 1881, grajščini I na osnovi cesarske odločitve od 30. marca 1859 na tujem zemljišču priznana lovska pravica privatna pravica in ker o posesli takih pravic razsojajo redna sodišča.

Zoper ta odlok županije ljubljanske oblasti sta dne 3. novembra 1929 vložila županstvo občine A in B v svojem imenu in v imenu upravičencev vasi A in G tožbo na upravno sodišče:

1. Kar se tiče tožbe občine A mora upravno sodišče predvsem ugotoviti, da je bil odlok županije ljubljanske 31. oktobra 1929 na pošto oddan, da je še istega dne došel na A, da je glasom lastnoročnega podpisa župana občine A na povratnem prejemnem listu občinski urad na A dne 31. oktobra 1929 odlok prejel in da je potrjeni povratni prejemni list vže 2. novembra 1929 zopet došel na županijo ljubljanske oblasti. Na originalnem odloku, ki ga je županstvo na A prejelo, je sicer zabeleženo, da je ta odlok došel »4. novembra 1929«, vendar je ta zabeležba očitno poťvorjena. Odlok je bil torej vsekakor dne 31. oktobra 1929 vročen županstvu na A, tožba pa je bila dne 3. decembra 1929 po pošti A na recepis vložena. Po čl. 21. zakona o upravnih sodiščih se mora tožba vložiti v tridesetih dneh po vročitvi odloka upravnega oblastva in ako je poslednji dan roka dan, ko sodišče ne posluje, se podaljša rok do prvega delavnika. V danem primeru je bil poslednji dan 30. novembra 1929. Tožba se je torej vložila šele po preteku roka in jo je moralo upravno sodišče po čl. 24., točka 2., zakona o upravnih sodiščih tožbo županstva A kar kratkomalo z odlokom zavrniti zaradi nedostatnosti.

2. Glede tožbe B, posestnika na A, kateremu osporavani odlok sploh ni bil vročen in ki se dotlej sploh ni udeležil upravnega postopanja, pa mora upravno sodišče preiskati, ali se je z osporovanjem upravnim aktom županije ljubljanske oblasti sploh mogla kršiti kaka pravica. O vprašanju, na katerih zemljiščih je izvrševanje lovske pravice dopuščeno zemljiškim posestnikom (sam svoj lov) in na katerih zemljiščih je

lov odkazan občini zaradi izvrševanja po zakupnikih, o tem odločajo občina upravnega oblastva. Kož stranko, ki jo je pritegnil k postopanju in ki je upravičena do pritožbe ali tožbe, je smatral vsakogar, ki si lasti sam svoj lov in občino; glede vprašanja eventualne porazdelitve zakupnine za občinski lov med poedine zemljiške lastnike pa poleg občine tudi poedinega prizadetega zemljiškega lastnika. Vprašanje, kdo je lastnik izvesnega zemljišča, pa je za občina upravnega oblastva le predhodno vprašanje in spada končna rešitev tega vprašanja v kompetenco rednih sodišč. V danem primeru pa je premet postopanja priznana lovska pravica. Po cesarski odločbi od 30. marca 1859, ki se je z razpisom notranjega ministrstva od 15. oktobra 1859, št. 10.950, objavila tudi komisiji za odvezo in regulacijo zemljiških bremen v Ljubljani, so si imeli posestniki grajščinskih gozdov, ki so bili obremenjeni s služnostmi bivših podložnikov, pridržati izvrševanje lovske pravice na onem delu gozda, ki so ga po patentu od 5. julija 1853 o odvezi in regulaciji zemljiških bremen zavoljo odveze zemljiških bremen odstopili v last imetnikom dočedanih služnostnih pravic, toda le pod pogojem, da so grajščaki po § 5. lovskega patenta od 7. marca 1849 imeli lovska pravica v onih svojih gozdih, ki so jih zaradi odveze deloma odstopili. Po § 58. omenjenega patenta iz leta 1853, imajo od dežne komisije za odvezo in regulacijo zemljiških bremen odobrene poravnave moč sodnih poravnav. Taka na osnovi oblastveno odobrene poravnave med grajščaki in njihovimi bivšimi podložniki nastala lovska pravica grajščakov na odsojenem zemljišču, je po svojem bistvu služnost v smislu § 503. o. d. z. in torej privatna pravica. S tem pa še ni določeno, kdo odloča o vprašanih, tičočih se te privatne pravice in kdo je stranka v dotičnem postopanju. Razlikovati je med vprašanjem o nastanku in prestopku pridržane lovske pravice na tujem zemljišču, o privatnopravnih učinkih te pravice (o vsebini te pravice po privatnopravnih predpisih) in o javnopravnih učinkih take pravice (o učinkih, ki po javnopravnih predpisih zaviso od obstoja pridržane lovske pravice). Pri vprašanju o nastanku ali prestopku pridržane lovske pravice je treba preiskati, ali je nastala, odnosno prestala po javnopravnih ali privatnopravnih predpisih. V prvem primeru odločajo upravna oblastva, v drugem pa redna sodišča in je v obeh primerih stranka tako lastnik gospodujočega zemljišča kakor lastnik služnega zemljišča, nikakor pa ne občina kot krajevna samoupravna edinica. V kolikor gre za privatnopravne učinke, odloča o njih redno sodišče in občina kot samoupravna edinica isto tako ni stranka. Kadar pa je treba odločati o javnopravnih učinkih pridržane lovske pravice n. pr. o tem, ali imetniku take pridržane lovske pravice tudi na tem zemljišču v zvezi z drugimi bodisi lastnimi zemljišči, bodisi tujimi, a z eno lovsko pravico obremenjeni zemljišči dejanski pripade samosvoj lov ali mu kot imetniku lovske pravice ne gre še izvrševanje lova, takrat je pristojno obče upravno oblastvo in je smatrali za stranko pač le občino in imetnika pridržane lovske pravice.

Iz gorenjih izvajanj izvira, da je občina stranka le glede vprašanja izvrševanja lovske pravice in sploh glede javnopravnih učinkov pridržane lovske pravice, ne pa glede nastanka in prestopka pridržane lovske pravice. Glede teh poslednjih vprašanj sta stranki le lastnik gospodujočega zemljišča (imetnik pridržane lovske pravice) in lastniki s služnostjo obremenjenih zemljišč. V danem primeru pa ni nihče od teh, edinole upravičenih oseb, osporoval pred oblastvom obstoj pridržane lovske pravice in nobenemu izmed lastnikov s pridržano lovsko pravico obremenjenih zemljišč se nista dostavila ne odločba prvostopnega, ne ona drugostopnega upravnega oblastva. Zbog tega se z razveljavitvijo prvostopne upravne odločbe po županiji ljubljanske oblasti tudi ni mogla kršiti nikakršna pravica ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes B, kož lastnika služnega zemljišča. Ker se pa tožba B torej očitno ni opirala na tak interes, je moralo upravno sodišče tudi to tožbo v smislu čl. 24., točka 4., zakona o upravnih sodiščih kratkomalo z odlokom zavrniti zaradi nedopustnosti.

Celje, dne 14. marca 1930.

Izdajatelj: Županska zveza v Ljubljani; njen predstavnik
Valentin Babnik, št. Vid pri Ljubljani.
Za uredništvo odgovarja: dr. Riko Fux v Ljubljani.
Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (predstavnik O. Mihalek).